

Oponentský posudek

na bakalářskou práci Jany Nekvapilové
"Společenské dialogy Ireny Douskové"

Posluchačka se ve své práci zaměřila na prózy Ireny Douskové s vědomím, že se bude zabývat literaturou na rozhraní národné a zábavné prózy. Pomuto cíli podříдила výběr děl - několika románů a povídek -, zřetel k odborným studiím a literárněkritickým recenzím a poslěze formulování vlastních čtenářských poznatků. Pokusila se ovšem nejen vysledovat v Douskové textech klíčové témata, nýbrž odhodlala se začlenit tuto tvorbu do širších kulturních souvislostí, mj. hledání lidské identity v letech normalizace, vyrovnávání se s exilem anebo projevy rasismu, nacionalismu a ženské emancipace. Přes celkovou snahu o interpretaci zvolených literárních děl ale posluchačka hlavnímu tématu - "společenským dialogům" - zůstává hodně dlužna.

Od počátku práce je zřejmé, že si pisatelka dostatečně nejasnila, co chce skutečně zkoumat. V obsahově hlavní 4. kapitole totiž místo opravdové analýzy dialogické povahy Douskové próz pouze popisuje různé složky "obsahu" a neustále odbočuje k obecnějším otázkám "identity", "židovství", "filosofie dějin" apod. Ostatně takovému přístupu se nelze divit, když posluchačka poněkud neloogicky od tematiky jednotlivých próz odtrhuje v 5. kapitole "postavy", "vypravěče" anebo "jazyk" a považuje tyto roviny díla za "formální prostředky". Opravdu zkoumat dialogickou povahu literárního textu by znamenalo zabývat se řečí postav (event. řečí vypravěče), obsahem replik, návazností promluv, lexikální a syntaktickou stránkou jazyka atd. Tomu všemu se ovšem Nekvapilové vyhýbá. Je to ale důsledek i toho, že nečerpá podněty z odpovídající teoretické literatury, která by jí pomohla uvědomit si, co "dialog" znamená (viz Jedlička, Komárek, Bartůňková aj.), ani že si nevyšimá teorie vyprávění (Hodrová, Jedličková, Peřt apod.), popřípadě estetiky (Mukařovský).

Snaha o samostatnou interpretaci jednotlivých děl Nekvapilovou navíc svádí k nadužívání publicistických klisé, např. "literární vědec je jen člověk" (s.5), anebo k ledabylým formulacím, které výklad znejasňují - viz např. "záhada obou próz tkví v tom, kdo je bude číst(...)" (s.9); "pobavení stojící na nadhledu autorky" (s.10); "vyprávění se odráží od událostí" (s.10); "bašadická

struna čtenářovy duše" (s.15) aj. Chaotické a povrchní formulace pak vyúsťují do závěrů, které jsou čistě subjektivní a nenalézají dostatečnou oporu v díle - viz např. "mám pocit, že jde o jakýsi duševní masochismus" (s.28).

Nekvapilová sice neustále připomíná, že Dousková vyprávění je závažné, ale nad fenoménem "závažnosti" nebo "závažnosti" se už nikde nezamýšlí. Podobně si počíná během "převyprávění" divadelní adaptace Hrdého Budžese nebo při referování o literárněkritických reflexích. K tomu pisatelce chybějí zřetelně vyčtená měřítka hodnocení.

Vzhledem k pisatelčině úsilí samostatně zpracovat zvolené téma přes všechny zmíněné nedostatky práci doporučuji k obhajobě a navrhuji předložený text hodnotit známkou *d o b ř e*.

Pardubice, 21.12.2009

Doc. PhDr. Petr Poslední, GSc.